

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

סיכומי דף היומי
 מערכה: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com
 לע"נ
 הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
 בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל

גליון 190

גם אם יש לו געגועים אסור, שמה יפול ויטלנו אביו. (וגם אם התינוק מזהיר ודינר בידו, אסור לאחוז את ידו).

הוציא את בגדיו כשהם מקופלים ומונחים על כתיפו, וסנדליו וטבעותיו בידו, חייב. ואם היה מלובש בהן פטור. **הוציא אדם המלובש בבגדים** - פטור, על האדם משום שנושא את עצמו, ועל בגדיו שבטלים אצלו. **הוציא אדם שאוחז את בגדיו** - חייב (הנושא אותו). **כלכלה שהאבן בתוכה** - הכלכלה בסיס לדבר האסור ואסורה בטלטול. **אם היא מלאה פירות** - מותרת בטלטול שעיקרה לפירות. וישפוך את האבן והפירות ויחזיר את הפירות, כדי שלא טלטל את האבן ע"י הכלכלה. ואם יתלכלכו הפירות, ינער את האבן מתוך הכלכלה. ואם נעשית האבן דופן לכלכלה, א"צ לנערה.

מטלטלין תרומה טמאה עם טהורה לצורך גופו (שצריך את הטהורה), כאשר טהורה למטה וטמאה למעלה, ואינו יכול להשליך את כל הפירות לפי שיתלכלכו. אבל אם טהורה למעלה, יוציא אותה ולא יטלטלנה עם הטמאה. ואם צריך למקום הכלי, מותר בכל אופן.

לרבי יהודה מעלין בשבת תרומה שנתערבה באחד ומאה, ואינו בכלל מתקן, משום שיכול ליתן עיניו בצד זה ואוכל מצד אחר, נמצא שאין תיקון במה שמעלהו. ולר"ש בן אלעזר מותר ליתן בשבת עיניו בצד זה ולאכול מצד אחר, אבל אסור להעלותו בידים, שכבר יכול לקיים עונג שבת ע"י נתינת עיניו.

דף קמ"ב ע"ב

אבן שעל פי החבית, מטה את החבית על צידה כדי שתיפול. היתה החבית בין החביות וירא להטותה שלא תשבר האבן את החביות (או שהיו שם כלי זכוכית), מגביה את החבית ומסלקה ומטה על צידה. **ולא יגביה את האבן עצמו**, שבמקום שיש איסור והיתר יטרח בהיתר ולא באיסור. ואינו טורח יותר בהגבהת החבית, שבין כך יצטרך להגביהנה כדי ליטול את היין שבשוליה.

אם הניח את האבן על החבית מדעת, אסור להטותה שהיא בסיס לדבר האסור.

היו מעות על הכר וצריך את הכר, מנער אותו והם נופלות. ואם צריך למקום הכר, מטלטלו עם המעות למקום אחר. **אם הניח את המעות בדעת**, אסור לטלטל את הכר משום בסיס.

היה דבר מאוס על הכר מקנחה בסמרטוט בלא מים, ואם היא של עור, נתן עליה מים עד שתכלה.

דין בורר ביום טוב: לבית שמאי, בורר אוכל מתוך פסולת, לב"ה יכול לברור גם הפסולת בחיוק או בתמחוי. ולר"ש בן גמליאל אם הפסולת מרובה, מודים ב"ה שיברור רק את האוכל כדי למעט בטורח.

י"א שמותר להניח ככר או תינוק על ארנקי או לבנה ששכחם במקום שאינו משתמר כדי לטלטלם, משום הפסד ממון. אבל אם הניחם מדעת, אסור. וי"א שלא התירו לטלטל ע"י ככר ותינוק אלא מת שמוטל בחמה, ומשום כבוד הבריות.

אביי החמיר שלא לטלטל עומר של תבואה רק לאחר שהניח עליו דבר היתר, ואע"פ שאינו מוקצה שראוי לישב עליו, לא רצה שילמדו ממנו להקל באיסורים. וכן נהג רבא בטלטול בשר חי שראוי לאומצא.

בשר חי - אם ראוי לאומצא מותר לטלטלו. ואם ראוי רק לבעלי חיים, לרבי יהודה אסור לטלטלו שהמוכן לאדם אינו מוכן לכלבים, וכן פסק רבא. ולר"ש מותר.

יום ב' פר' ו' ואתחנן ו' מנ"א תש"פ

דף קמ"ג ע"א

רבא סובר כרבי יהודה לענין מוקצה, ולכן פסק שאסור ליטול שפוד מבית העצים, שסתם עצים עומדים להסקה. ושפוד שנשבר אסור להסיקו ביו"ט, שמסיקים בכלים ולא בשברי כלים משום נולד.

עצמות וקליפין שאין ראויים למאכל בהמה: לבית הלל (לר"ג שמחליף השיטות) - מעבירים בידים מעל השולחן כר"ש שאין לו מוקצה. לב"ש - לא יטלטל בידים כר' יהודה, אלא מסלק את הטבלא ומנערה. **אם ראויים למאכל בהמה**, כגון פירורין ושרביטין של קטניות ועדשים, לדברי הכל מטלטלים בידים.

ספוג - אם יש לו בית אחיזה של עור מקנחין בו, ואם לאו אסור משום סחיטה, וגם לר"ש שדבר מתכוין מותר, 'פסיק רישא' הוא. ובכל אופן ניטל בשבת כשהוא נגוב, ואינו מקבל טומאה.

פירורין שאין בהם כזית - אסור לאבדם ביד.

גרעינים של תמרים רעים העומדים להאכיל לבהמה, מטלטלים אותם, שעומדים לבהמה אגב התמרים. של תמרים טובים, אין מטלטלין אותן. יש אמוראים שטלטלו אותם ע"י דבר היתר (ע"י הטעם בתוס').

לשמואל מותר להשתמש בפת, כגון לטלטל עליו גרעיני תמרים.

מותר לסלק גרף של רעי המונח לפניו, אבל אין עושין גרף של רעי לכתחילה.

שב"ק פר' דברים ד' מנ"א תש"פ

דף קמ"א ע"א

קש שעל המיטה שתמו עומד להסקה ומוקצה הוא, ולכן לא ינענענו בידו. ובגופו מותר שטלטול מן הצד אינו טלטול. אם היה מאכל בהמה, או שהיה עליו כר או סדין שגילה דעתו שעומד לשכיבה, אינו מוקצה ומנענענו בידו.

מתירין מכבש של בעלי בתים להוציא ממנו בגדים לצורך שבת, אבל לא כובשין לפי שהוא צורך חול. אבל אין מתירין מכבש של כובסין, משום שתוחבו בחזקה ודומה לסתיירה. ולרבי יהודה אם היה מותר מערב שבת, מתיר את כולו ושומט את בגדיו.

צנן שטמנו בקרקע: אם ראשו למטה ועוקצו למעלה - לרב נחמן אסור להוציאו שמזיז עפר ממקומו, וטלטול מן הצד טלטול הוא. ולתנא שבמשנתנו מותר, שטלטול מן הצד אינו טלטול. ואם ראשו למעלה מותר לדברי הכל, שאינו מזיז את העפר.

מותר לכתוש פלפלין ב'קת' של סכין. לרב יהודה רק אחד אחד, ולרבא כיון שהוא שינוי (שדרכו לזרז ברחיים או מדוכה) מותר אפילו הרבה.

מותר לרחוץ בנהר, ואע"פ שדוחה את המים בכוחו, לא גזרו על כוחו בכרמלית. וינגב את עצמו לפני שיעולה מן המים, כדי שלא יטלטל את המים שעליו ד' אמות בכרמלית.

טיט שעל רגלו - לרב יהודה מקנחו בקרקע ולא בכותל שנראה כבונה, לרבא ומקנחו בכותל שבנין גרוע הוא, ולא בקרקע שמה יבוא להשוות גומות, למר בריה דרבינא שבניהם אסור ומקנחו בקורה, לרב פפא שבניהם מותר.

לא ישב סמוך ללחי של מבווי, שמה יתגלגל חפץ מידו לרה"ר, ויביאו אליו שאין היכר בינו לרשות הרבים.

לא יצדד חבית על הקרקע, שמה יבוא להשוות גומות. **לא יהדק מוכין בפי הפך** שיש בו משקין, משום סחיטה.

טיט שעל בגדו משפשו מבפנים, שלא נראה כמלכן, ולא מבחוץ שדומה למלכן (ואינו מלכן ממש שלא נתן מים). ומגררו בצפון (גם מבחוץ).

דף קמ"א ע"ב

י"א שמגררין מנעל חדש שיש עליו טיט בגב הסכין, אבל לא ישן שקולף העור והוא ממחק. ולרבי חייא אסור גם בחדש.

לא יסוך רגלו בשמן כשהוא בתוך המנעל, משום שמעבד את המנעל. אבל יכול לסוך את רגלו ויניחנו במנעל לאחרי מכן, אם הוא סך שיעור שמן שיצחצח את המנעל, אבל לא שיעור שיעבדו, ולא יתכוין אפילו לצחצחו. **ומותר לסוך את כל גופו בשמן** ולהתגלגל על שטיח של עור.

לא יצא ממנעל שקטן עליו, שנופל מרגלו וחוששין שיעבירונו. אבל בחלוק שגדול עליו מותר, שאין נופל ממנו.

לא תצא אשה במנעל שהוא קרוע מלמעלה, שמה יצחקו עליה ותורידנו ותעבירונו. **ולא תחלוץ בו לכתחילה** שאינו מנעל גמור, ואם חלצה חליצתה כשירה. **לא תצא אשה במנעל חדש**, אם לא יצאה בו שענה אחת מבעוד יום.

מנעל שעל גבי דפוס (שעושיין בו המנעל) - לרבי אליעזר המנעל אינו כלי (ואינו מקבל טומאה) ואסור לטלטלו בשבת. לחכמים הוא כלי ומותר לטלטלו בשבת (ומקבל טומאה). לרבי יהודה אם המנעל רפוי, מודה רבי אליעזר שהוא כלי (ומותר לטלטלו ומקבל טומאה). **הדפוס** - הוא כלי שמלאכתו לאיסור, ומותר לשמוט ממנו מנעל - למ"ד שהמנעל הוא כלי - אע"פ שמטלטל את הדפוס, משום שצריך למקומו. ולמ"ד כלי שמלאכתו לאיסור אסור לצורך מקומו, שומטין ממנו רק אם המנעל רפוי שאינו מטלטל את הדפוס.

פרק נוטל

נוטל אדם את בנו בחצר כשהאבן בידו, וכן כלכלה שהאבן בתוכה. מטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה או עם חולין (אבל טמאה בפני עצמה, אסור).

סאה תרומה שנפלה למאה של חולין, מותר לרבי יהודה להעלות מהן סאה בשבת כדי להתירים באכילה, ואינו נחשב כמתקן.

הוציא תינוק חי וכיס תלוי בצווארו - פטור על התינוק שהחי נושא את עצמו, וחייב על הכיס שאינו בטל לתינוק. **הוציא תינוק מת וכיס בצווארו** - פטור לגמרי, על התינוק משום שהיא מלאכה שא"צ לגופה (וכר"ש). ועל הכיס שאביו מבטלו משום צערו.

יום א' פר' ו' ואתחנן ה' מנ"א תש"פ

דף קמ"ב ע"א

נוטל אדם את בנו והאבן בידו, כשיש לו געגועים על אביו ואם לא יטלנו יחלה, שהתירו שטלטול מוקצה שלא בידים משום סכנת חולי. ואם אין לו געגועים אסור. וכשדינר בידו,

חבית שנשברה מצילין ממנה מזון שלש סעודות אפילו בכלים הרבה (ובכלי אחד מציל כמה שירצה), ואומר לאחרים שיצילו להם מזון שלש סעודות. לא ישים ספוג ביין הנשפך כדי להחזירין בכלי גזירה שמא יסחוט. וכן שמן שנשפך לא יכניס כפו ויקנחו בשפת הכלי, משום עובדא חדול.

פירות שנתפזרו בחצר מלקט מעט ואוכל, אבל לא יתן לתוך הסל משום עובדא חדול.

אין סוחטין פירות, משום תולדה דדש.

משקין שיצאו מן הפירות מעצמן: לת"ק - אסורים גזירה שמא יסחוט, ולרבי יהודה אם הפירות עומדים לאכילה מותר, ואם עומדים למשקה אסור. ו"א שבזיתים וענבים דבריהם הכל אסור אפילו עומדים לאכילה, משום שרובם עומדים לסחיטה, וחוששים שימלך לסחוט אותם כשיצאו המשקין. ו"א שחולקים בכל הפירות. ו"א שחולקים בכל הפירות, והלכה בשאר פירות כרבי יהודה ובזיתים וענבים כחכמים. ו"א שבזיתים וענבים דבריהם הכל אסור בכל אופן, ונחלקו בתוהם ורימונים שיש אנשים שסוחטין אותם, ובשאר פירות - שאנשים אין סוחטים אותם - לרבי הכל מותר אם עומדים לאכילה.

דבש שיצא מחלות דבש שריסק אותם מערב שבת לת"ק אסור, שמא ירסק חלות שאינם מרוסקים, ולרבי אליעזר מותר.

יום ג' פר' ואתחנן ז' מג"א תש"פ

דף קמ"ד ע"א

חלב אשה - מכשיר לקבל טומאה בין אם יצא ממנה ברצון ובין שלא ברצון. **חלב בהמה** - לת"ק אם יצא ברצון מכשיר, לא יצא ברצון אינו מכשיר. שהחלב דינו כדם - שהרי דם נעקר ונעשה חלב - ודם חבורה של בהמה אינו מכשיר (אבל חלב אשה מכשיר בכל אופן, שדם חבורה של אשה מכשיר). לר' עקיבא, גם חלב בהמה מכשיר בכל אופן. שהחלב חמור מדם, שהרי החולב לרפואה מכשיר כיון שיצא ברצון, והמוציא דם לרפואה אינו מכשיר. **סתם פירות** - **שלא פירש אם עומדים לאוכלים או למשקין** - דינם כעומדים למשקין, ואפילו תוהם ורימונים שאין עומדים לסחיטה. ולפיכך משקה היוצא מהן בשבת, אסור לרבי יהודה. וכן לענין טומאה חשובין כמשקה היוצא ברצון ומכשירין לקבל טומאה. ולתירוצי שני בגמ' - אם הם מונחים בסלים אינם כעומדים למשקה, משום שהנוטף מהם הולך לאיבוד.

דף קמ"ד ע"ב

פירות שאין דרך לסוחטן גם בימות החול, מותר לסוחטן לכתחילה בשבת. לרבי רב נחמן - ההיתר הוא רק אם סוחט אותם, כדי למתק את הפרי ולא כשצריך למשקה. ואין חוששים שאם יסחוט למתק יבוא לסחוט גם למשקה, שהרי אין שום אדם שסוחט אותם למשקה. אבל סחיטת רמונים אסורה גם אם סוחט כדי למתקם, ואנ"פ שאין דרך לסוחטם, כיון שיש בני אדם שעושים כן למשקה, חוששים שאם יתירו לו כדי למתק את הפרי, יבוא לסחוט גם למשקה.

תריין שסוחטן ונתנן במקוה - פוסלין את המקוה בשינוי מראה, אע"פ שאינם בני סחיטה. לרב חסדא משום שהחשיבם למשקה, ולרב פפא שכל דבר שאין עושים בו מקווה לכתחילה, פוסל בשינוי מראה.

נפל לתוך המקוה מוחל - והוא כעין מים שזב מן הזיתים - ושינה את מראה המקווה, פסול. לאביי היינו למאן דאמר מוחל משקה הוא, ולרבא פוסל גם למ"ד שאינו כמשקה, שכל דבר שאין עושים בו מקווה לכתחילה פוסל בשינוי מראה.

שלשה מיני מוחל - א. היוצא מתחילה כשמכניס את הזיתים להתחמם, אינו מכשיר גם למ"ד שמוחל כמשקה, לפי שאינו רוצה בקיומו. ב. היוצא בסוף מעיקול בית הבד, מכשיר גם למ"ד שאינו כמשקה, לפי שאי אפשר שלא יהיה בו צחצוחי שמן. ג. היוצא באמצע כמה ימים לאחר שהתחילו להתחמם, למ"ד מוחל כמשקה הוא מכשיר, למ"ד אינו כמשקה אינו מכשיר.

יום ד' פר' ואתחנן ח' מג"א תש"פ

דף קמ"ה ע"א

לשיטת שמואל - מותר לסחוט אשכול של ענבים לתוך קדירה שיש בה תבשיל כדי לתקן את המאכל, שמשקה הבא לאוכל אוכל הוא, ואין זה דרך פריקתו שפרידי אוכל מאוכל. אבל לתוך קערה (שאינו בה תבשיל) אסור, ואע"פ שאין אדם שותה בקערה, לפעמים הוא עומד למשקה. וכן מותר לחלוב עז לתוך הקדירה שהוא משקה הבא לאוכל, ולתוך הקערה אסור.

זב החולב את העז, החלב טמא משום היסט הזב גם אם חולב לתוך הקדירה, ואע"פ שדינו כאוכל (למ"ד משקה הבא לאוכל כאוכל) וצריך הכשר, הוא מתכשר בטיפה ראשונה המלוכלכת ע"פ הדין.

טמא מת (או שאר טמאים המטמאים במגע) שסחט זיתים וענבים כביצה מכוונת, המשקין טהורים אם לא נגע בהם כביצה. שאוכל מטמא את אחרים רק כביצה, וכשסוחט טיפה ראשונה חסר משמיעור כביצה. אבל אם נגע הטמא במשקין הם טמאים, שלענין קבלת טומאה די בכל שהוא. **אם סחט יתור מכביצה**, המשקין טמאים גם אם לא נגע בהם, שהאוכל מטמא אותם. ואם סוחטם לתוך תבשיל, למ"ד משקה הבא לאוכל כאוכל המשקין טהורים, שאין אוכל מקבל טומאה עד שיוכשר. **זב שסחט אפילו פחות מכביצה**, המשקין טמאים גם אם לא נגע בהן משום משא הזב.

נתתם המחליק ככרותיו במשקה, לת"ק הוכשר האוכל, שמשקה הבא לאוכל לאו כאוכל, ולרבי יהודה לא הוכשר, משום שמשקה הבא לצחצח את האוכל אין לו דין משקה.

המפצע (חובט) בזיתים - כדי שיהיו רכים - **בידים טמאות**, הוכשרו, שנזח לו בשמן הנוטף עליהם לפי שמרבים טעם. ואם כוונתו כדי שידבקו בהם המלח, לא הוכשרו, שאין כוונתו למשקה. וכשכוונתו לבדוק אם יש בהם שמן והגיע זמנם למסוק, לת"ק לא הוכשר ולרבי יהודה הוכשר, ונחלקו אם משקה העומד לאיבוד משקה הוא או לא.

מותר לסחוט ירק חי הכבוש בין או ירק מבושל אם כוונתו לאכול את הירק בלא המשקה. **ואם סחטם למימיהן**: א. שיטת רב - בירק חי פטור מחטאת, שאין זה מפרק שהמשקה לא גזל בתוכו, אבל אסור מדרבנן אטו זיתים וענבים. ובמבושל מותר, שממיו אינו משקה אלא אוכל. ב. שיטת שמואל - בין חי בין מבושל פטור אבל אסור. ג. שיטת

רבי יוחנן - בין חי ובין מבושל חייב חטאת. (ודג לצירו, דינו כירק מבושל).

אין חייבים מן התורה אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד, אבל שאר פירות אין דרכם בכך ואין זה מלאכה.

דף קמ"ה ע"ב

עד מפני עד כשר רק לעדות אשה, לומר לה מת בעלך. ולעדות ככור שאירע לו מום ביד כהן, ו"א שהוא כשר ו"א שהוא פסול. ולהלכה כשר.

זיתים וענבים שריסקם מע"ש ויצאו מעצמן, לת"ק אסורין, ולר"א ור"ש מותרין אע"פ שמתחילה הוא אוכל ולבסוף משקה.

כל דבר שנתבשל מערב שבת, שורין אותו בחמין בשבת כדי שיהא נימוח. **ואם לא נתבשל**, מדיחים אותו בחמין אבל לא שורין, חוץ מקוליים האיספנין (שם דג) שאסור להדיחו בחמין, לפי שמתבשל בכך. ואם הדיחו חייב חטאת.

עופות שבבבל - לרבי אסי אינם שמינים יותר מעופות של ארץ ישראל, ולרבי יוחנן שמינים יותר משום שלא גלו ועופות של א"י גלו ו"ב שנה. וכולם חזרו חוץ מקוליים האספנין.

בני בבל שמחים במועדים יותר מבני א"י, לרבי אסי מפני שהם עניים ואין להם בכל השנה מאכל ומשתה לשמוח ולא מרגוע לנפשם כמו במועדים, ולרבי יוחנן מפני שלא היו בכלל הקללה של 'השבתה כל משושה חגה חדשה' וגו'.

תלמידי חכמים שבבבל מקושטין יותר מתלמידי חכמים שבא"י, לרבי אסי משום שבני בבל אינם בני תורה ואין מכבדים ת"ח מחמת תורתם רק מחמת מלבושיהם, ולרבי יוחנן מפני שאינם במקומם, והגולה למקום אחר מציין את עצמו במלבושים כדי שיהא חשוב. **עובדי כוכבים מזוהמים** לרבי אסי משום שאוכלים שקצים ורמשים, לרבי יוחנן מזוהמא שהטיל הנחש על חוה, וישראל פסקה זוהמתן בהר סיני.

יום ה' פר' ואתחנן ט' מג"א תש"פ

דף קמ"ו ע"א

י"א שפסקה זוהמתן של ישראל כשעמדו על הר סיני, וגם הגרים מזלם היה במעמד הר סיני, ו"א שכבר פסקה מיעקב שהוליד שנים עשר שבטים שלא היה בהם שום דופי.

מותר לשבור חבית לאכול ממנה גרוגרת שאין איסור לקלקל, ולא יתכוון לעשות כלי (לנוקבה בפתח נאה). מגופת חבית שהיתה נקובה לא יתן עליו שעוה, שאם ימרח חייב חטאת משום ממוחק.

לרבי נחמיה אסור לשבור חבית בסייף, שאין כלי ניטל אלא לתשמיש המיוחד לו, ואם יש בחבית גרוגרות דרוסות ומטלטל הסייף כדי לחותכם, מותר לטלטלו גם לשבירת החבית. ולחכמים מותר בכל אופן, שכל הכלים ניטלים לצורך ושלא לצורך.

מותר להתיז ראש החבית בסייף, והיינו להרחיב פי החבית למטה ממגופתה, שכוונתו לענין יפה להרחיב יציאת היין. אבל אסור לתחוב רומח לעשות נקב בדופן החבית, משום שמתכוין לעשות פתח.

לר' יהודה אסור לעשות נקב בתוך מגופת חבית, ולחכמים מותר שאין דרך פתח של חבית בכך. לרב הונא נחלקו כשנוקב למעלה בראש המגופה, אבל מצד המגופה אסור גם לחכמים, שלפעמים עושה כן משום פתח. ולרב חסדא נחלקו בצידה, אבל מלמעלה מותר לדברי הכל.

דין נקב חדש בכלי: מן התורה פתח שאין עשוי להוציא ולהכניס אינו פתח, וחכמים גזרו גם בפתוח מכך, שמא יבוא לעשות פתח כלול של תרנגולים שעשוי להכניס אויר ולהוציא הכל. **דין הרחבת נקב ישן**: לת"ק מותר, שבלול של תרנגולים לא ירחיב כדי שלא יכנסו בעלי חיים. ו"א שאסור, שגם כלול חוששים שיוסיף אם לא היה בגודל הראוי. וכן הלכה.

דף קמ"ו ע"ב

נקב ישן שנסתם: ו"א שאם הסתימה למעלה מגובה היין, והוא עשוי לשמור את ריח היין, מותר לפותחו, ואם הסתימה למטה מגובה היין ועשוי לחזק את הכלי כדי שלא יצא היין, אסור לפותחו. ו"א שגם אם הסתימה למטה מן היין מותר, ורק אם הוא למטה מן השמרים שכל כובד היין נשען עליו, אסור.

אסור לחתוך קנה חלול ולתקנו כפי המדה של נקב החבית, כדי להכניסו בנקב ולהוציא יין על ידו. התקינו והכניסו מערב שבת ונפל בשבת, מותר להחזירו. **חתכו מע"ש ועדיין לא התקינו בנקב** לראות אם הוא כמדתו. לרב אסור להכניסו גזירה שמא יחתכנו כמדת הנקב, ולשמואל לא גזרינו ומותר. וכן סובר רבי יאשיה וכן הלכה.

י"א שאסור לסתום נקב של חבית בשמן עב גזירה שמא יעשה כן בשעוה. ו"א שאין גוזרים ומותר.

אסור ליתן עליה של הדס בנקב החבית ולעשותו כמין מרזב כדי שיוזב היין על ידו. **והטעם**: ו"א גזירה שמא יכין מרזב, ו"א שמא יקטום, ולשיטתו אם יש לו הרבה עלים קטומים, מותר.

לבדים (שמשמשים בהם במקום כר וכסת) - אם הם רכים שדרך בני אדם להתחמם בהם, מותר ללבושם דרך מלבוש ולהביאם ברה"ר. ואם הם קשין, אסור. ובבינונים - ו"א שרב אסר ושמואל התייר, ולמסקנא מותר לדברי הכל.

נותנין תבשיל לתוך הבור לשמרו שלא יסריח מן החום, ואין גוזרים שיבוא להשוות גומות בבור. **נותנין כלי מלא מים יפים במקוה** של מים רעים כדי לצננם, וכן צונן בחמה כדי שיתחמם ואין חוששין שמא יטמין ברמץ.

נשרו כליו במים בדרך, מהלך בהן עד שמגיע לחצר ראשונה בעיר שהוא מקום המשתמר. ולתנא במשנתנו שוטחן בחמה ולא כנגד העם שיחשדוהו שכבסן, וסובר שדבר שאסור חכמים משום מראית העין מותר לעשותו בצנעה, ו"א שאסור אפילו בחדרי חדרים.

יום ו' פר' ואתחנן י' מג"א תש"פ

דף קמ"ז ע"א

המנער טליתו מן העפר אם היא חדשה ושחורה (שהאבק מקלקל מראיתה), ומקפיד עליה שלא ללבושה עד שינערה, חייב חטאת משום מלבן.

היוצא בשבת בטלית מקופלת ומונחת על כתפו - חייב חטאת, שאין זה דרך מלבוש. ואפילו אם אחורי הטלית נופלין למטה ורק צידיה על כתפו, אסור וחייב חטאת. **אבל מותר לצאת בסודר שעל כתפו**, ואפילו אם אין נימא כרוכה לו באצבעו (שלא תיפול).

העושה 'מורזב' - שכולל שוליים של בגד ארוךכלפי מעלה, ומחזיקו ע"י חוטי - אם מתקנו שיעמוד כן לעולם, אסור משום תיקון כלי, ואם עושה כן להתנאות לפי שעה, מותר.

אסור לרחץ בחמין בשבת. עבר רחץ ונסתפג לתנא במשנתנו אפילו בעשר אלונטיות (מגבות). לא יביאם בידו לביתו אפילו אם יש שם עירוב, שמה ישכח ויסחטם. ואם עשרה אנשים נסתפגו באלונטיות אחת יכולים להביאה (אע"פ שיש בה מים הרבה), שמכיון שמרובין הם יזכירו זה את זה שלא לסחוט. **לשיטת רבי שמעון ורבי** (בברייתא ע"ב) אין אסור להביא לביתו אפילו ביחיד שנסתפג באלונטיות אחת, וכן סברו כמה אמוראים, וכן הלכה.

סכין שמן וממשמשיין ביד על כל הגוף להנאה, אבל לא ישפף בכח. וכן לא ישפף במגרת משום עובדא דחול. ולרשב"ג בברייתא (ע"ב) אם רגליו מלוכלכות כטיט וצואה מותר.

אין יורדין לנהר שנקרא 'קורדימא', שטיט שלו מחליק וחוששים שיפול וירטבו בגדיו ויבוא לידי סחיטה.

אין מחזירין עצם שנשבר למקומו (ועיין להלן קמח). נפרקה ידו ורגלו (שנשטמ העצם ממקומו) לא ישפפם בצונן, אבל רוחץ כדרכו ואם נתרפא נתרפא.

דף קמ"ז ע"ב

לרבי מאיר לא ישפוף מים על גופו בין חמין ובין צונן, לרבי שמעון מותר משום שאינו דרך רחיצה, לרבי יהודה מים חמים אסור וצונן מותר.

לא ימסור מגבת לבלנים לאחר רחיצה, משום ששודין על סחיטה.

מותר להביא לבית המרחץ סדינים להסתפג דרך מלבוש. **סודר גדול**, התלוי בין כתפיו וראשו עטוף בו, צריך לקשור שני ראשיו זה בזה מהכתפיים, כדי שלא יפול מראשו.

מותר לסוך ולמשמש בבני מעיים בשבת, אבל לא יעשה כמו בחול. י"א שישוך ואח"כ ימשמש וי"א שסך וממשמש בבת אחת.

אסור לעמוד בקרקע של נהר הנקרא 'זיימסת', שמימיה מלוחים והיא מחממת ומרפאה. **הוי גולה למקום תורה** ואל תאמר שהתלמידים יבואו אחריו, שחבריו יקיימוהו בידך, ואל בינתך אל תשען. **מעשה בר"א בן ערך** שנמשך אחר יין ורחיצה ושכח תלמודו ואמר 'חרש היה לבם' במקום 'החודש הזה לכם', וביקשו חכמים רחמים עליו וחזר תלמודו. **אין עושיין עם שגורם להקיא**, אבל מותר להכניס יד לגרונו עד שיקיא. וי"א שאסור גם בחול משום הפסד אוכלין.

אין מתקנים ומיישבין עצמותיו של קטן, והיינו כשנתפרקה חוליה של השרדה, ומשום שגראה כבונה, אבל ליישב אבריו מותר. (וביום הלידה הכל מותר).

שב"ק פר' ואתחנן י"א מנ"א תש"פ

דף קמ"ח ע"א

להלכה מחזירין את השבר - ולא כשיטת התנא במשנה שאין מחזירין. אבל לענין מי שנפרקה ידו, ההלכה כמו ששינונו במשנה שלא יטרפם בצונן.

פרק שזאל

שזאל אדם בשבת יין שמן או ככרות, ובלבד שיאמר 'השאלני' ולא 'הלוני'. משום ש'הלוני' משמע לזמן מרובה - שסתם הלוואה שלשים יום - וחוששין שיבוא לכתוב, ומכיון שהתירו לו לומר רק 'השאלני' ולא 'הלוני' יזכור שאסור לכתוב.

אם המשאל אינו מאמין לשואל, מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת. וכן ערב פסח שחל בשבת ולא קנה פסח, מניח טליתו אצלו ונוטל פסחו, ועושה עמו חשבון אחר יו"ט.

מלאכות המותרות ביו"ט אם אפשר יעשה אותם בשינוי, ובשאיבת מים מן הבור ונשיאתם לביתו אין צריך שינוי, משום שאין אופן שאפשר לשנות.

דף קמ"ח ע"ב

מוטב שיהיו שוגגין ולא מזידין, ומטעם זה אין מוחין כשלא יקבלו ממנו, כגון באלו המספקין ומרקדין ביו"ט (שאסרום חכמים שמה יתקן כלי שיר). ובאלו היושבין סמוך לחיי שיש בין מבוי לרה"ר (שאסרו חכמים שמה יתלגלג לו חפץ לרה"ר ויביאנו). ואפילו באיסור תורה כגון תוספת יום הכיפורים, אין מוחין כדי שלא יהיו מזידין.

להלל אסור ללוות ככר גם בחול עד שיקבע החוב לפי דמים, שמה יוקרו ויבוא לידי רבית. ובמקום שדמי הככר קצוב מותר.

הלוואת יו"ט - לרב יוסף, לא ניתנה ליתבע בב"ד, שמה יבוא לכתוב. לרבה ניתנה ליתבע, שאם לא כן לא ילוה לחבירו וימנע משמחת יו"ט.

רב אריא כשהשאל ביו"ט היה נוטל משכון, ורבה בר עולא היה מערים ושואל חפץ מן המשאל לאחר יו"ט, ולא החזירו.

השוחט פרה בר"ה של מוצאי שביעית ומכרה בהקפה, אם עיברו ב"ד את החודש ונמצא שמכרה קודם ר"ה, שביעית משמטת את החוב. ואם לא עיברו, אינה משמטת וחייב לשלם לו. וגם למה"ד הלוואת יו"ט לא ניתנה ליתבע, מ"מ אם החזיר לו יכול לקבל וא"צ לומר משמט אני (אבל אם עיברו צ"ל משמט אני).

אין מקדישין בשבת ויו"ט קרבנות שאין הקרבנות דוחה שבת, אבל קרבנות שהקרבנות דוחה שבת מקדישין.

אסור למנות אחרים עמו על פסחו ביו"ט, שאסור לימנות עם בני אדם לקנות בהמה ביו"ט. ואם הוא רגיל להצטרף עמו מותר, שהוא כמי שכבר נצטרף עמו מתחילה.

יום א' פר' עקב י"ב מנ"א תש"פ

הלימוד היום מוקדש לע"ג

הבחור החשוב אברהם בנימין ביינוש ו"ל בן יבדלחט"א הרה"ג ישראל אריה כץ

דף קמ"ט ע"א

מונה אדם את אורחיו ומיני מעדניו בעל פה, אבל לא מתוך הכתב. **והטעם**: י"א גזירה שמה ימחוק חלק מן האורחים כשיראה שלא הכין להם כל צרכם, וי"א גזירה שמה יקרא בשטרי הדינות של מקח וממכר. - **למסקנת הגמרא** - הכל מודים שחוששין לשתייהם, ולכן אם כתבו על כותל במקום נמוך, אע"פ שאין חוששין שמה יקרא שכותל ושטר אינם מתחלפין, אסור משום שמה ימחוק. וכן אם חקקו בטבלא ופינקס, אע"פ שאין חוששים שימחוק שאין נוה למחוק, אסור משום שמה יקרא. **ונחלקו כשכתבו על כותל**

במקום גבוה, שמשום שמה יקרא אין איסור שכותל ושטר אינם מתחלפים, ומשום שמה ימחוק - י"א שאסור אע"פ שלא יעלה במקום גבוה למחוק, שלא חילקו חכמים בתקנתם. וי"א שמותר משום שאין חשש שימחוק.

אסור לקרות לאור הנהר שמה יטוה. אם הנהר גבוה שתי קומות ואינו מגיע לשם, לרבה אסור לקרות לאורו, שלא חילקו בין גבוה לנמוך, וי"א שמותר.

אסור להסתכל במראה של מתכת בשבת, משום שאפשר לגלח בה שער, וחוששין שמה ישיר נימין המדולדלין בשער. ור"מ מתיר אם היא קבועה בכותל. **ובמראה שאינה של מתכת** מותר להסתכל לדברי הכל, ואפילו אם אינה קבועה בכותל.

כתב הנכתב תחת ציור, כגון זה צורת פלוני, אסור לקרותו בשבת גזירה שמה יקרא בשטרי הדיוטות. ועל הציור עצמו אסור להסתכל גם בחול, שנאמר 'אל תפנו אל האילילים', שלא תפנו אל מדעתכם.

בני חבורה המקפידים זה על זה, אם לווים או מחלפיים מאכלים זה מזה, עוברים משום מידה ומשקל ומנין (שמתוך הקפדתם יבואו למדוד ולשקול ולמנות), ומשום לווים ופורעין ביו"ט, ולהלל גם משום ריבית (שמה יתיקרו החטים).

דף קמ"ט ע"ב

אסור לעשות פיס של מנה גדולה כנגד מנה קטנה - לאחר שאינו מבני ביתו - ואפילו בחול - שסומך שיזכה במנה הגדולה, ואילו ידע מתחלה שיזכה בקטנה לא היה מתרצה, ואסמכתא אינו קונה וגול בידו. **ובשבת אסור גם במנות שוות**, שמכיון שמקפידים זה על זה ועוברין משום מדה ומשקל ומנין שאסור בשבת. **ולבני ביתו מותר גם במנה גדולה כנגד קטנה וגם בשבת**, ואסמכתא אין כאן שהכל שלו, ומשום מדה בשבת אין כאן שהרי אין מקפידים זה על זה.

מותר להלוות לבניו ובני ביתו ברבית (שהכל שלו ואין זה רבית), כדי להטעימין טעם רבית שידעו כמה קשה הוא. וכן מותר להטעימין טעם אסמכתא (כגון לעשות גורל על מנה גדולה כנגד קטנה, כנ"ל).

מטיילין גורלות בין הכהנים על מנות של קדשים שנשחטו ביום טוב, אבל לא על מנות של קדשים שנשחטו מאתמול.

כל שחבירו נענש על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה.

הקב"ה אמר לרוחו של גבול שהלך לפתות את אחאב לצאת ממחיצתו, משום ש'דובר שקרים לא יכון לנגד עיני'.

כל ימיו של נבוכדנאצר לא נמצא שחוק בפה כל בריה.

אסור לעמוד בביתו של נבוכדנצר, משום שגזר הקב"ה שהשעירים (מזיקין) ירקדו שם, וע"י האנשים מסתלקין המזיקין ונמצא מבטל גזירת מלך.

בשעה שירד נבוכדנצר לגיהנום, רעשו כל יורדי גיהנום, וחששו שמה בא למשול עליהם. יצתה בת קול ואמרה 'ממי נעמת' - סבור אתה להיות בנועם מן האחרים - ר'דה והשכבה את ערליים' (שתהיה כאחד מהם).

יום ב' פר' עקב י"ג מנ"א תש"פ

דף ק"ג ע"א

לא ישכור פועלים בשבת, שנאמר 'ממצוא חפצך'. ולא יאמר לישראל או לגוי לשכור לו פועלים. **דבר שאסור לעשותו בשבת**, אסור להחשיך עליו על התחום - פירוש לקרב עצמו לתחום - כדי לעשותו במוצאי שבת, כגון לשכור פועלים או להביא פירות, אבל מחשיך על התחום לשמור פירות במוצאי שבת ומביא גם פירות, לפי שעיקר מחשבתו לא היה לשם כך.

לת"ק בברייתא לא יאמר אדם לחבירו בשבת התבוא אצלי בערב? כששניהם יודעים שהכוונה לשכרו לפעולתו. ולר"י בן קרחה מותר, שמכיון שאינו אומר בפירוש אין זה בכלל 'ודבר דבר' אלא בכלל הרהור שהוא מותר, וכן הלכה.

לענין שבת הרהור אינו כדיבור, ומותר להרהר במלאכות האסורות אע"פ שאסור לדבר, אבל לענין דברי תורה בבית הכסא ובית מרחץ הרהור כדיבור אסור, שנאמר 'זהיה מחניף קדוש' ולא נאמר 'דבר'.

אסור לקרות ק"ש כנגד אדם ערום, שנאמר 'ולא יהיה בך ערות דבר'. (אבל הרהור מותר, שנאמר 'דבר'). ואפילו כנגד גוי ערום אסור, אע"פ שבשרו בשר חמור, משום שנאמר 'וערות אביהם לא ראו'.

'חפצין' אסורים, אבל 'חפצי שמים' מותרים. כגון לחשב חשבונות של מצוה, לפסוק צדקה לעניים, לעסוק בעניני פיקוח נפש, צרכי רבים, שידוכים, ללמד תינוקות ספר או אומנות.

דף ק"ג ע"ב

מותר לחשב חשבונות שאין לו בהם תועלת. חשבונות שעברו - אם עדין לא פרעם אסור, ואם כבר פרעם, הרי אין לו בהם צורך ומותר.

מעשה בחסיד שנפרצה פרץ בשדהו, וחשב בשבת לגודרה, כיון שנזכר ששבת היום שוב לא גדרה, נעשה לו נס ועלתה שם צלף, והתפרנס ממנה הוא ואנשי ביתו.

מותר לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר אע"פ שהוא מוחץ לתחום, כיון שיש לו היתר לילך שם ע"י בורגנין. וכן מותר להחשיך על התחום להביא פירות תלושים, כיון שיש היתר להביאם אם היו שם מחיצות. אבל אם אין בהם צד היתר, כגון להביא פירות מחוברים או תבן סרוח שהוא מוקצה, אסור.

מחשיכין על התחום להכין צרכי כלה או מת, אפילו כדי לעשות מלאכה שאין לה צד היתר בשבת, כגון לחתוך הדסים מן המחובר ולתקן תכריכים, משום שחפצי שמים הן.

אם אמר במוצאי שבת 'המבדיל בין קודש לחול', וק"ו אם הבדיל בתפילה, מותר לו לעשות מלאכה אע"פ שעדיין לא הבדיל על הכוס.

יום ג' פר' עקב י"ד מנ"א תש"פ

דף קנ"א ע"א

מותר לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך, ואני אשמור לך פירות שבתחומי.

בהמה העומדת חוץ לתחום, קורא לה והיא באה.

לאבא שאול - מחשיכים לפקח על עסקי כלה או מת, ואומר לו אם לא מצאת במנה הבא במאתיים, ולר"י יוסי ב"ר יהודה אסור להזכיר לו סכום מקח.

נכרי שהביא חילין בשבת, לא יספדו בהן ישראל לעולם, וקנסוהו לפי שמוכח שהביאו

בשכילו. אם היו במקום קרוב מותר - לרב היינו כשידוע בכירור שהיו בתוך התחום, לשמואל אם יש לתלות שהיו בתוך התחום מותר, ורק אם ידוע בכירור שהיו חוץ לתחום אסור.

מרחץ המרחצת בשבת בעיר ישראל ונכרים דרים בה - אם רוב נכרים, רוחצים לערב מיד, ואם רוב ישראל או מחצה על מחצה, ימתין עד כדי שיחמו חמין. לרבי יהודה, אם יש שם אמבטי קטנה ואדם חשוב שיש לו עשרה עבדים שמחממין לו עשרה קומקומין בבת אחת, מותר מיד, שיש לומר שהוחמו משחשיכה לאותו נכרי.

עשה הנכרי ארון או חפר קבר, אם היה באסרטיא והארון מוטל על הקבר, מותר לקבור שם ישראל במוצאי שבת, וא"צ להתמתין אפילו בכדי שיעשו, שבחודאי עשאוהו בשביל נכרי שאין דרך ישראל ליקבר שם.

דף קנ"ג ע"ב

עושיין כל צרכי מת, סכין ומדיחין אותו, אבל לא יזיז בו אבר. שומטין כר מתחתיו ומטילין אותו על החול, כדי שלא יסריח. קושרין לחי שלו שהולך ונפתח, לא כדי שישגר אלא שלא יפתח עוד. מניחים כלי זכוכית וכלי מתכות על כריסו כדי שלא תפוח, ופוקקין את נקביו שלא תיכנס בהן הרוח.

קורה שנשברה, סומכין אותה בספסל, לא כדי שתעלה משום שהוא בונה, אלא כדי שלא תוסיף ליפול.

אין סכין או מדיחין רצפת של אבנים, אע"פ שאין בה חשש של השוואת גומות, שמה יעשה כן בקרקע אחר.

'זריתי פרש על פניכם פרש חגיכם' - אלו בני אדם שמניחין דברי תורה ועושיין כל ימיהם כחגים.

אחר שלשה ימים שלא אדם נבקעת ונופלת על פניו, ואומרת לו טול מה שנתת בי. **אין מעצמין עיניו של מת בשבת** גם לאחר יציאת הנפש, שאסור להזיז בו אבר. ובשעת יציאת הנפש לעשות כן גם בחול, שהוא שופך דמים.

תינוק בן יומו חי מחללין עליו שבת, חלל עליו שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה. דוד המלך מת אין מחללין עליו, שהמת חפשי מן המצות.

תינוק בן יומו חי אין צריך לשומרו מעכברים, עוג מלך הבשן מת צריך לשומרו, שנאמר 'ומוראכם וחתכם יהיה', אדם חי אימתו מוטלת על הבריות, מת בטלה אימתו.

אריה אינו נופל על שנים להורגם, שנאמר 'ומוראכם' לשון רבים. אבל אם נדמה לו האדם כבהמה - כגון שנקנסה עליו מיתה - הוא נופל עליו.

אסור לישן בבית יחיד, ואם ישן אחזתו לילית.

עשה צדקה, עד שאתה מוצא למי, ומצוי לך ממונו, ועודך ברשותך קודם שתמות.

'שנים אשר לתאמר אין לי בהם חפיץ', אלו ימות המשיח שאין בהם זכות שכולם עשירים, ולא חובה לאמץ את הלב ולא ליתן. אבל שמאל אמר - אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכותו, שנאמר 'כי לא יחדל אביון מקרב הארץ'.

יבקש רחמים שלא יבוא לידי עניות, שאם הוא לא בא, בא בנו, ואם לא בנו בא בן בנו, שנאמר 'כי בגלגל הדבר הזה' גלגל הוא שחוזר בעולם.

תלמיד חכם לא נעשה עני, ואפילו אם נעשה עני, אינו חוזר על הפתחים.

המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, מי שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים.

דמעות של עשן, של בכי, ושל בית הכסא, רעות. של סם ושל שחוק ושל פירות, יפות.

יום ד' פר' עקב ט"ז מנ"א תש"פ

דף קנ"ב ע"א

טובים שני הרגלים שהולך עמהם בימי הבחורות, משלשה של ימי זקנות (שהולך על משענתו). ויש לו לאדם להתאונן על ימי הילדות שהולכת ואינה חוזרת. ימי הילדות דומין לנזר של וורד, וימי הזקנה לנזר של 'חילפי' (סרפד).

עד ארבעים שנה אכילה מעולה, מכאן ואילך שתייה מעולה.

הדרת פנים - זקן, שמחת לב - אשה, נחלת ה' - בניים. רבי יהושע בן קרח אמר לסריס צדוקי שהקניטו 'ברוך המקום שמנעך מכולם'.

ברזילי הגלעדי אמר, שדעתן של זקנים משתנות (בזקנה מרובה). ושפתותיהם מתבקעות, ואזניהם מתכבדות. "יא שקר דיבר, ויא שטוף בזימה היה, והשטוף בזימה זקנה קופצת עליו.

תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין, חכמה נותנת בהם. ועמי הארץ, טפשות נתוספת בהם.

כי הוא אמר ויהי - זו אשה. הוא צוה ויעמוד - אלו בניים.

כל צדיק נותנים לו מדור לפי כבודו, שנאמר 'כי הולך האדם אל בית עולמו'.

דברים שאדם עושה בילדותו, משחירין פניו לעת זקנותו (שמתיש כוחו).

קשה רימה למת, כמחט בבשר החי.

נפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה.

מת שאין לו אבלים שצריכים לנחמם, יושבין עשרה בני אדם במקום שמת. וכן עשה רב יהודה, ולאחר שבעה אמר לו הנפטר בחלום 'תנוח דעתך שהנחת את דעתי'.

דף קנ"ב ע"ב

כל שאומרים בפני המת הוא יודע - "יא עד שיתם הגולל, ו"יא עד שיתעכל הבשר.

'הרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה', תנה לו בטהרה כמו שנתנה לך. משל למלך שחלק בגדי מלכות, פקחים החזירום מגוהצים ושמוח בהן וכו', טפשים החזירום מלוכלכין וכעס עליהן ונתנם בבית האסורים. כך הקב"ה על גופן של צדיקים אומר 'בוא שלום ינחו על משכבותם, ועל נשמתן והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים', על גופן של רשעים אומר 'אין שלום אמר ה' לרשעים', ועל נשמתן 'זאת נפש אויביך יקלענה בתוך כך הקלע'. **נשמתן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד**, ושל רשעים חבושות, [ומלאך אחד עומד בסוף העולם והאחר בסוף העולם, ומקלעין נשמתן זה לזה]. של רשעים ושל בינונים נמטרים ל'דומה', בינונים יש להן מנוח ורשעים אין להן.

'ורקב עצמות קנאה' - מי שיש לו קנאה בלבו, עצמותיו מרקיבים, ושאין לו קנאה בלבו, אין עצמותיו מרקיבים. וגם הצדיק נעשה עפר שעה אחת קודם תחיית המתים, שנאמר 'ואל עפר תשוב'.

כל שנים עשר חודש גופו קיים, ונשמתו עולה ויורדת, לאחר י"ב חודש הגוף בטל

ונשמתו עולה, ושוב אינה יורדת.

יום ה' פר' עקב ט"ז מנ"א תש"פ

דף קנ"ג ע"א

מהספדו של אדם ניכר אם בן עולם הבא הוא אם לאו, שאם העומדים שם בוכים עליו כשהמספיד מחמם את לבם, סימן שאדם כשר היה. ו"יא אסאומרים אחר מיטתו לכו בדרך שהלך זה, מובטח שהוא בן עוה"ב. ולרבי חנינא כל שדעת רבותינו נוחה הימנו.

עשה דברים, שיזכירו אותם בהספדך.

שוב יום אחד לפני מיתתך, וישוב היום שזאת ימות למחר, נמצא כל ימיו בתשובה. משל למלך שזימן עבדיו לסעודה וכו' פיקחין קישטו את עצמן וכו' וטיפשים נכנסו מלוכלכין, שמח המלך לקראת פיקחים והזמינם לאכול ולשתות, ולטיפשים אמר שיעמדו ויראו, ו"יא אלו ואלו יושבין, הללו אוכלין והללו רעבין, הללו שותין והללו צמאים.

בכל עת יהיו בגדיך לבנים וגו' - ללשון א' שתהיה נשמתו בכל עת טהורה כנ"ל, ללשון ב' בגדיך לבנים אלו יציאת שהבגד לבן, ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין שהם שם משמנו טוב.

פרק מי שהחשיך

חכמים התירו למי שהחשיך בדרך ליתן כיסו לנכרי מבעוד יום, אע"פ שהוא שלוחו לישאנו בשבת, משום שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו, ואם לא יתירו לו יבוא לטלטל ד' אמות ברה"ד. **אין עימו נכרי מניחו על החמור**, הגיע לחצר חיצונה (שהוא מקום ראשון המשתמר בעיר), נוטל את הכלים הניטלין בשבת, וכלים שאין ניטלין מתיר את החבלים ודוקא שני נופלין מאליהן.

זקק בכיסו התירו, משום שטרך בה וחס עליה ויבוא לטלטלה, **אבל מציאה, אם לא זכה בה עדיין קודם שתחשיך**, אסור ליתנה לנכרי. ואם כבר הגביהה, ללשון א' מותר, וללשון ב' ספק.

יש עמו חמור ונכרי - נותנו לנכרי, שמצווה על שביית חמור ולא על שביית נכרי. **חמור וחרש שוטה או קטן** - נותנו לחמור, שחרש שוטה וקטן יש במינם שחיב במצוות, ויבוא להחליף בפיקח. **חרש ושוטה** - יתן לשוטה, שהחרש יש לו דעת קלושה. **שוטה וקטן** - יתן לשוטה.

דף קנ"ג ע"ב

יש עמו חרש וקטן - לרבי אליעזר נותן לקטן, שהחרש ספק אם יש לו דעת וחייב במצוות. ולחכמים שבוודאי אין לו דעת, "יא שנותן לחרש לפי שהקטן יבוא לכלל דעת, ו"יא שנותן לקטן, שבחרש יש לחשוש שיחליף בגדול פיקח.

אין עמו לא נכרי ולא חמור ולא חשי", מוליכו פחות פחות מארבע אמות, ולא רצו חכמים לגלותה משום כבוד אלקים הסתר דבר, ויש כאן כבוד שמים שמה יבוא להעבירו ארבע אמות ברה"ד.

אחת מ"ח גזירות שגזרו בעלית חנניה, שאם יש עמו נכרי יתן לו כיסו ולא יוליכנו פחות פחות מ"ד אמות ברה"ד, לר"א יפה עשו כן כדי להרבות גדר, לרבי יהושע לא עשו יפה, שלפעמים לא יאמין לנכרי ויבוא להעבירו ארבע אמות.

כשמניח כיסו על החמור, יניחנו כשהיא מהלכת ויטלנו כשהיא עומדת, כדי שלא תעשה עקירה והנחה ויעבור על לאו של מחמר. אבל אסור להניח על חבירו באופן זה, אע"פ שחבירו לא עשה עקירה, כיון שאם עשה כן בעצמו חייב חטאת אפילו דרך הליכתו שהרי עקרו מן הארץ, גם על חבירו אסור מדרבנן משום שנים שעשאוהו, ולא התירו איסור זה לענין כיס.

היתה חבילתו מונחת על כתיפו מבעוד יום וקידשעליו היום, רץ עמה לביתו, שכל זמן שלא עמד אין כאן עקירה, אבל לא ילך בנחת שמה יבוא לעשות עקירה והנחה, אבל כשרץ יש לו היכר. וכשמגיע לביתו, זורקה לתוכו כלאחר יד.

יום ו' פר' עקב י"ז מנ"א תש"פ

דף קנ"ד ע"א

שיטות האמוראים בדין מחמר אחר בהמתו בשבת: א. **לרמי בר חמא בלשון א'** - בשוגג חייב חטאת, ובמזיד סקילה. שנאמר לא תעשה כל מלאכה 'אתה ובהמתך', לומר שבהמתו כמוהו. רבא תמה עליו שכל התורה הוקשה לע"ז, לומר שאין חיוב חטאת עד שיעשה מעשה בגופו. ב. **לרמי בר חמא בלשון ב'** - בשוגג אינו חייב חטאת (שלמדים מע"ז כנ"ל), ובמזיד חייב סקילה (שבהמתו כמוהו כנ"ל). ג. **לרבי יוחנן** - פטור מחטאת משום שלמדים מע"ז, ופטור מסקילה, שאם אין חייבין על שגגתו חטאת אין חייבין על זדונו סקילה, ופטור ממלקות, שהלאו 'לא תעשה כל מלאכה' עולה גם על שאר מלאכות שבת שעונשם במיתה, והוא לאו הניתן לאזהרת מיתת ב"ד. וגם לפי הסוכר שלוקין על לאו הניתן לאזהרת מיתת ב"ד פטור, שתיבת 'אתה' מיותרת, לחלק בין 'אתה' ל'בהמתך' ולומר שאינו חייב על בהמתו.

דף קנ"ד ע"ב

היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית שהן מוקצים, מניח כרים תחתיה כדי שיפלו עליהם. ודוקא חבילות קטנות שיכול אכ"כ לנערם מן הכר עד שיגיעו לארץ, אבל במשאות גדולות שאין יכול לעשות כן, אסור משום מבטל כלי מהיכנו. ואם יש לו בשבירתם רק הפסד מועט, כגון חתיכות רחבות של זכוכית שאינם כלים, אסור להניח כרים תחתיהם.

בהמה הטעונה משאוי של מוקצה, מסלקו בראשו לצד האחר והוא נופל מאליו. **איסור צער בעלי חיים** - למאן דאמר דאורייתא הוא - דוחה איסור דרבנן של ביטול כלי מהיכנו, ומשום כך מניחים כרים וכסתות תחת בהמה אם יש לה צער, אע"פ שיטנפנו הכרים ולא יהיו ראויים לשימוש בו ביום. ולמ"ד צער בעלי חיים דרבנן, אסור.

חכמים אסרו להשתמש בעלי חיים בשבת, וכן באילן. **ובצדדין** - "יא שמותר שאין זה דרך תשמישו, ו"יא שאסור. **בצדי צדדין** - "יא שמותר גם לפי האוסרים בצדדים, ו"יא שלאוסרים בצדדים אסור.

סוכה ששתי דפנותיה עשויות בידי אדם ואחת באילן, כשרה, ואין עולין לה ביו"ט. "יא שחקק בתוך האילן והניח בהם קנים, ומשום שאסור להשתמש בצדדי האילן ביו"ט. והסוכרים שצדדים מותרים, מעמידים דין זה כשכפף הענפים ועשה דופן לסוכה מגוף האילן.

סוכה ששלוש דפנות עשויות בידי אדם והרביעי באילן, עולין בה ביו"ט, ומדובר כשלא סמך עליה הסכך ולא כפף הענפים, שהיא דופן בעלמא, ואינה מעכבת שהרי יש לה כבר שלש דפנות.